

Ankenævnet *for* Forsikring

Den 30. juni 2021 blev i sag nr. 96545:

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

mod

PenSam Forsikring A/S
Jørgen Knudsens Vej 2
3520 Farum

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har forsikring ved tab af erhvervsevne. I klageskema af 24/2 2021 til nævnet samt i vedlagte bilag har klagerens advokat bl.a. anført:

"Kort redegørelse for sagen

I korte træk drejer denne klage sig om hvorvidt forsikringssselskabet er berettiget til ikke at udbetale dækning til forsikringskunden med den begrundelse, at afgørelsen om tilkendelse af seniorpension den 01.05.2020 skyldes eller har sammenhæng med en lidelse, som bestod, da forsikringskunden tiltrådte en stilling med økonomisk kompensation og at han derfor rammes af helbredsklausulen.

Hvad vil du konkret opnå hos selskabet?

PenSam Forsikring A/S skal anerkende, at forsikringskunden ikke rammes af helbredsklausulen og derfor er berettiget til udbetalingen fra gruppelivsforsikringen. Subsidiært fastsætter Ankenævnet et skønsmæssigt fradrag i retten til udbetaling af gruppesum.

...

Sagsfremstilling:

Forsikringskunden blev tilkendt fleksjob i 2010 grundet smerter i venstre albue, som skyldtes en fejloperation, jf. BILAG 2. I september 2011 var forsikringskunden udsat for en arbejdsskade, hvor han mærkede et smæld i højre skulder og hvor der var stærk mistanke om skade i en eller flere af senerne til de muskler, der styrer skulderens bevægelighed, jf. BILAG 3. I 2013 pådrog forsikringskunden sig en meniskskade i sit højre knæ.

Den 1. december 2015 bliver forsikringskunden optaget i pensionsordningen hos forsikringssselskabet på baggrund af hans ansættelse i fleksjob.

Som tiden forløb blev det af [...] Kommune i 2020 vurderet, at forsikringskunden ikke længere var i stand til at varetage sit fleksjob på 5 timer ugentligt, jf. BILAG 3 på baggrunden af tiltagende smerter i højre knæ. Det blev derfor vurderet, at seniorpension ville være en god løsning, i det hans arbejdsevne – grundet udfordringerne med knæet – vurderes at være så godt som ikke eksisterende. Forsikringskunden tilkendtes derfor seniorpension fra den 01.05.2020 i medfør af Lov om Social Pension § 26 a, jf. BILAG 4.

Det fremgår af forsikringsbetingelsernes punkt 3.2.2, hvornår der udbetales gruppesum ved førtidspension, jf. BILAG 5:

”PenSam udbetaler gruppesum ved førtidspension, hvis:

- Kunden beder om udbetaling, og
- kunden har mere end 5 år til, at kunden opnår folkepensionsalderen, og
- kunden ikke modtager alderspension, og
- kunden ikke har lønnet arbejde, og
- der træffes afgørelse om ret til offentlig førtidspension eller seniorpension efter reglerne i lov om social pension den 01.07.2007 eller senere (...)

Forsikringskunden er derfor, som følge af at han opfylder ovenstående betingelser, berettiget til udbetaling af gruppesum, herunder et engangsbeløb på 140.000 kr. samt en månedlig udbetaling af PenSam Førtidspension.

Dette bestrides imidlertid af forsikringsselskabet, jf. BILAG 1, med begrundelsen, at forsikringskunden – før optagelsen den 01.12.2015 – fik bevilget fleksjob på grund af en dårlig venstre albue og at denne er medvirkende årsag til tilkendelsen af seniorpension. Forsikringsselskabets vurdering er derfor, at kunden rammes af helbreds klausulen.

I punkt 3.2.5. fremgår, hvornår der ikke udbetales gruppesum, herunder hvis man rammes af helbreds klausulen. Denne lyder som følger:

”2.4.2. Helbreds klausul: Hvis kunden er omfattet af gruppesum ved førtidspension (...), så er dækningen omfattet af en helbreds klausul, hvis kunden var ansat i en stilling med økonomisk kompensation eller løntilskud, da arbejdsgiver begyndte indbetalinger til Fleksion eller genoptog indbetalinger efter mere end 3 år uden bidrag, og hvis kunden er optaget i Fleksion fra og med den 01.01.2004.” (BILAG 5)

Helbreds klausulen medfører således, at forsikringsselskabet ikke udbetaler dækning, hvis afgørelse om ret til offentlig førtidspension eller seniorpension skyldes eller har sammenhæng med en lidelse, som bestod, da forsikringskunden tiltrådte stillingen med økonomisk kompensation til ansættelsen eller løntilskud.

Begrundelse for klagen:

Det fremgår af de kommunale akter, at baggrunden for, at forsikringskunden tilkendtes seniorpension var, at hans arbejdsevne vurderes at være nedsat til højst 15 timer ugentligt i forhold til hans seneste job, samt at de lægelige akter understøttede den vurdering. Han opfyldte derfor betingelserne som følger af Lov om Social Pensions § 26 a.

Henset til sagens tvist er det således af afgørende betydning, hvorvidt afgørelsen om seniorpension skyldes eller har sammenhæng med en lidelse som bestod, da forsikringskunden tiltrådte sit fleksjob i 2010. Forsikringskunden passede sit fleksjob helt frem til den 17.03.2020, hvor han er

nødsaget til at melde sig syg grundet hans smerter i knæet. Lidelsen i albuen har derfor ikke forhindret forsikringskunden i at passe sit fleksjob i 10 år og det er således først ved de tiltagende smerter i højre knæ at det overvejes at tilkende forsikringskunden seniorpension. PenSam anfører i deres uddybende redegørelse for afslaget den 24.08.2020, jf. BILAG 6, at der er tale om tre konkurrerende lidelser, som alle er med til at begrænse kundens funktionsniveau, herunder venstre albue, højre skulder og højre knæ og at disse i samspil er medvirkende til, at han ikke kan passe sit fleksjob. Dette bestrides, herunder med henvisning til, at det af BILAG 3 fremgår, at de varige skånehensyn er i relation til tunge løft og skulderbelastende arbejde, samt meget gang, herunder især på uregelmæssig overflade af hensyn til hans dårlige knæ.

Den deformte albue og generne dette medfører kan derfor ikke antages at have været med i kommunens vurdering af tilkendelse af seniorpension, både af den årsag, at albuen ikke tidligere har voldet problemer for forsikringskundens pasning af fleksjob og at det således først er ved de tiltagende knæ smerter, at der iværksættes tiltag i forhold til seniorpension.

PenSam Forsikring burde derfor have udbetalt gruppesum til forsikringskunden, da han ikke rammes af helbreds klausulen og derfor er berettiget til dækning."

Selskabet har i brev af 19/3 2021 til nævnet bl.a. redegjort for sagsforløbet og afgørelsen således:

"Klagen

Vi er den 02.03.2021 blevet bedt om at fremsende en udtalelse i anledning af [...] [i det følgende klager) klage.

Klagen angår afslag på udbetaling af dækningen "gruppesum ved førtidspension" som følge af, at klager omfattes af forsikringsbetingelsernes helbreds klausul.

Vores konklusion

Klager var ansat i et fleksjob ved optagelse i arbejdsmarkedspensionsordningen i PenSam Pension i 2015.

PenSam fastholder, at klager ikke er berettiget til dækningen "gruppesum ved førtidspension", fordi forsikringsbetingelsernes helbreds klausul finder anvendelse.

Det skyldes, at kommunens tilkendelse af klager til offentlig seniorpension har sammenhæng med lidelser, som bestod, da klager tiltrådte sit fleksjob. Det fremgår således af de lægelige akter, at klagers smerter i venstre albue (som er følger efter en fejloperation), både har dannet grundlag for visiteringen til et fleksjob i 2010 og for tilkendelsen af seniorpension i 2020. Hertil kommer, at der inden tiltrædelsen i fleksjobbet også allerede bestod problemer med højre albue, højre skulder og højre knæ, som også indgår i tilkendelsesgrundlaget for seniorpension, hvorfor helbreds klausulen finder anvendelse.

Aftalegrundlaget

Klager er i tilknytning til sin ansættelse omfattet af en arbejdsmarkedspensionsordning i PenSam, Pension 90, Fleksion. Ordningen er en obligatorisk del af klagers ansættelsesforhold.

Vi henviser til klagers forsikringsbetingelser [i det følgende forsikringsbetingelserne], der var gældende, da klager søgte om udbetaling (bilag 1).

Klager var, som led i sin pensionsordning, på tidspunktet, hvor klager blev tilkendt offentlig seni-
orpension, dækket af en gruppesum ved førtidspension, hvis kravene i forsikringsbetingelserne
for udbetaling heraf er opfyldt.

Betingelserne for udbetaling af gruppesum ved førtidspension fremgår af forsikringsbetingelser-
nes punkt 3.2.2.

Forsikringsbetingelsernes punkt 3.2.5 indeholder en opregning af de situationer, hvor PenSam ik-
ke udbetaler gruppesum ved førtidspension, herunder hvis dækningen bortfalder på grund af for-
sikringsbetingelsernes helbreds-klausul.

Helbreds-klausulens anvendelsesområde fremgår af forsikringsbetingelsernes punkt 2.4.2 og er ci-
teret nedenfor:

"Hvis kunden er omfattet af

- gruppesum ved førtidspension (3.2.),
- grund- og tillægsmoduler på PenSam førtidspension (3.3.),

så er dækningen omfattet af en helbreds klausul,

- hvis kunden var ansat i en stilling med økonomisk kompensation eller løntilskud, da ar-
bejdsgiver begyndte indbetalinger til Fleksion eller genoptog indbetalinger efter mere
end 3 år uden bidrag, og
- hvis kunden er optaget i Fleksion fra og med den 01.01 .2004.

Helbreds-klausulen medfører, at PenSam ikke udbetaler dækning, hvis afgørelse om ret til
offentlig førtidspension skyldes eller har sammenhæng med en lidelse, som bestod, da
kunden tiltrådte stillingen med økonomisk kompensation til ansættelsen eller løntilskud.
(...)."

Ved en kundes optagelse i pensionsordningen er PenSam, som følge af ordningens karakter, ikke
bekendt med, om der er tale om en ordinær ansættelse eller ansættelse i et fleksjob. PenSam op-
tager alle kunder, uanset deres helbredstilstand ved optagelsen. Dette medfører en forsikrings-
mæssig risiko, der modsvares af forsikringsbetingelsernes helbreds-klausul.

Det bemærkes, at klager ikke er omfattet af dækningen "PenSam førtidspension", da denne fra og
med oktober 2018 ikke længere er en del af produktsammensætningen i klagers pensionsordning
jf. forsikringsbetingelsernes punkt 3.3.5, 5. punkt, fordi størrelsen på klagers bidrag placerer kla-
ger på "Mini"-niveau jf. forsikringsbetingelsernes punkt 2.2.2.

Sagsfremstilling

Den 01.12.2015 blev klager optaget i arbejdsmarkedspensionsordningen i PenSam Pension som
led i sin ansættelse i fleksjob [...]. Bidrag fra denne ansættelse ophørte den 31.05.2018. Fra den
01.09.2018 til den 31.08.2020 modtog PenSam indbetalinger fra klagers nye arbejdsgiver, [...], på
baggrund af klagers ansættelse i fleksjob.

Den 13.01.2020, 16.01.2020 og 22.01.2020 var klager i telefonisk kontakt med PenSam's kunde-
rådgivning, idet klager havde spørgsmål til dækning ved seni-orpension, når han har været ansat i

et fleksjob. PenSam's kunderådgivning oplyste klager, at der ikke må være årsagssammenhæng mellem visiteringen til et fleksjob og tilkendelsen af offentlig seniorpension, og at kunderådgivningen ikke kan sagsbehandle over telefonen. Klager forklarede, at der ikke er årsagssammenhæng. Kunderådgivningen oplyste, at PenSam først kan fortælle, om der er dækning, når der forelægger en tilkendelse og PenSam har set på akterne.

Den 14.04.2020 fremsendte PenSam et opstartsbrev til klager som følge af, at klager havde meddelt, at han er tilkendt offentlig seniorpension (bilag 2).

I brevet beder PenSam klager om at fremsende bl.a. afgørelsen om seniorpension og rehabiliteringsteamets indstilling med henblik på at kunne undersøge, om der kan ske udbetaling fra PenSam som følge af tilkendelsen.

Brevet indeholder også følgende oplysninger om PenSam's helbreds klausul:

"Hvis du har været ansat i en stilling med økonomisk kompensation Hvis der er sket indbetaling til PenSam på baggrund af ansættelse i en stilling med økonomisk kompensation, er du omfattet af helbreds klausulen.

På vores hjemmeside www.pensam.dk kan du læse nærmere om helbreds klausulen i

"Betingelser for Fleksion" pkt. 2.4.2.

Helbreds klausulen betyder for dig, at der ikke kan ske udbetaling, hvis vi ved behandlingen af din ansøgning finder, at din førtidspensionering/ret til seniorpension skyldes eller har årsagssammenhæng med en eller flere lidelser, der bestod, da det offentlige traf afgørelsen om økonomisk kompensation til ansættelsen den 01.12.2015."

Den 21.04.2020 modtog PenSam [...] Kommunes tilkendelse af klager til seniorpension (bilag 3).

I tillæg til afgørelsen, meddelelsen fra Udbetaling Danmark og samtykkeerklæringen i bilag 3, sender klager også sin forklaring på, hvorfor han er tilkendt fleksjob (bilag 4).

Den 22.07.2020 modtog PenSam de kommunale og lægelige akter (bilag 5).

På baggrund af de modtagne akter foretog PenSam en vurdering af, om klager opfyldte betingelserne for udbetaling af gruppensum ved førtidspension.

Den 24.07.2020 fremsendte PenSam et brev til klager, som indeholder et afslag på udbetaling som følge af, at klager omfattes af forsikringsbetingelsernes helbreds klausul (bilag 6).

Den 28.07.2020 kontaktede klager PenSam's kundeambassadør, og oplyste, at han var uenig i afgørelsen. Klager mener ikke, at hans lidelse i venstre albue har været medvirkende årsag til tilkendelsen. Kundeambassadøren forklarede, hvorfor PenSam har en helbreds klausul og hvornår den kan gøres gældende. Klager forklarede, at han formentlig vil kontakte en advokat. Kundeambassadøren oplyste klager om muligheden for at indbringe afgørelsen for PenSam's klageansvarlig.

Den 08.08.2020 modtog PenSam en klage fra klager til den klageansvarlige (bilag 7 - 8). Den klageansvarlige besvarede klagen ved breve af 24. og 25.08.2020, og det fremgår heraf, at den klageansvarlige er enig i den trufne afgørelse (bilag 9 - 10).

Den 03.09.2020 modtog PenSam en anmodning om aktindsigt fra klagers advokat, [...], som PenSam besvarede 17.09.2020 (bilag 11 -15).

Den 16.02.2021 talte PenSam's kunderådgiver med [klagers advokat]. Som opfølgning på samtalen fremsendte [klagers advokat] en skriftlig bekræftelse på, at [klagers advokat] har modtaget sagens akter, og at [klagers advokat] vil indbringe sagen for Ankenævnet for Forsikring (bilag 16).

Vores vurdering

Det fremgår af de lægelige akter (bilag 5, side 10 og 35), at klager blev visiteret til et fleksjob i 2010 grundet smerter i venstre albue, som skyldes en fejloperation.

Det fremgår derudover af de lægelige akter fra 28.05.2008 (bilag 5, side 32), at:

"Det drejer sig således om følger efter kompliceret og dårligt ophelet brud i ve. Albue og "kronisk overbelastningstilstand" i højre albue. Der skønnes ikke at være yderligere behandlingsmuligheder, men ved at skåne sine arme, vil tilstanden muligvis kunne bedres lidt. Hans fremtidige arbejdsevne er således klart påvirket heraf. Funktionsevnen er varigt nedsat og der er skånehensyn i form af at undgå tunge løft og montont genfange opgaver med hænder/arme."

Klagers advokat gør i sin klage til Ankenævnet for Forsikring gældende, at årsagen til, at klager er tilkendt offentlig seniorpension, er tiltagende knæ smerter.

På baggrund af de kommunale og lægelige akter finder PenSam derimod, at klager er tilkendt offentlig seniorpension pga. sin samlede helbredstilstand. Det fremgår af tilkendelsen, at der er blevet lagt vægt på de lægelige akter i vurderingen og afgørelsen (bilag 3).

Følgende fremgår af "Lægeattest til Rehabiliteringsteam" af 29.03.2020 (bilag 5, side 3-6):

Under punkt 2.2 "Relevante forhold":

(Det fremgår af den uddybende forklaring (bilag 5, side 6), at lægen under dette punkt skal beskrive de helbredsforhold, som har betydning for klagers funktionsevne, herunder udspecificeres det, at tidligere helbredsforhold kun må medtages i det omfang, det er relevant for nuværende funktionsevne).

Under punkt 2.2 beskrives følgende:

- Klager brækkede som ung venstre albue. Bruddet voksede forkert sammen, så han i dag har en deform albue med indskrænket bevægelighed og hvor han altid har smerter.
- Klager har problemer med højre albue (som skyldes en tennisalbue), som klager er blevet opereret for uden større effekt).
- Klager har været udsat for en arbejdsskade i 2011, som har resulteret i konstant smerte i højre skulder.
- Klager har problemer med højre knæ grundet en meniskskade, som også har været genstand for operation.

- Klager har koncentrations-, indlærings- og hukommelsesbesvær af lettere grad af ukendt årsag.

Under punkt 2.3 "Særlige hensyn":

Under punkt. 2.3 beskriver klagers læge de særlige hensyn, som det pga. klagers helbredsforhold vil være nødvendigt at tage i det videre forløb både på kort og længere sigt i forhold til klagers funktionsniveau:

"[Klager] har problemer med ve. albue, højre skulder og højre knæ. Disse "konkurrerende lidelser" er alle med til at begrænse hans funktionsniveau. Smerterne hæmmer ham i dagligdagen.

Der er som anført varige skånehensyn overfor tunge løft, skulderbelastende arbejde og megen gang især på uregelmæssig overflade. Der skal være nedsat krav til indlæring og nedsat arbejdstempo."

Det særlige hensyn til klagers funktionsniveau om at undgå tunge løft indgår både i de lægelige akter, som lå forud for kommunens visitering til fleksjob og i de lægelige akter, som dannede grundlag for tilkendelsen af klager til offentlig seniorpension.

Under punkt 2.4 "Lægens kommentarer til patientens opfattelse af eget helbred":

Under punkt 2.4 kommer klagers læge med sine kommentarer til klagers beskrivelse af, hvorledes helbredsproblemerne påvirker funktionsevnen og dermed job- og uddannelsesønsker:

"Da {Klager} ikke længere kan passe et fleksjob på 5 timer, tænker jeg, at hans arbejdssevne er så godt som ikke eksisterende og at seniorpension derfor vil være en god løsning."

På baggrund af de kommunale og lægelige akter vurderer PenSam, at de smerter, som fejloperationen af klagers venstre albue har medført, har været medvirkende årsag til, at klager er tilkendt offentlig seniorpension, og PenSam's helbredsklausul finder derfor allerede på denne baggrund anvendelse, idet samme lidelse også dannede grundlag for, at klager blev visiteret til et fleksjob.

Derudover fremgår det af de lægelige akter:

- At klagers problemer med højre albue startede i 2003,
- at klager som følge af arbejdsskaden i 2011 har haft problemer med sin højre skulder,
- at klagers problemer med højre knæ startede i 2013.

Disse lidelser er alle nævnt under "relevante forhold" i lægeattesten til rehabiliteringsteamet af 29.03.2020.

Det fremgår af de lægelige akter (bilag 5, side 5), at det særligt er problemer med venstre albue, højre skulder og højre knæ, der som "konkurrerende lidelser" alle er med til at begrænse klagers funktionsniveau.

Derfor har også disse lidelser sammenhæng med lidelser, som bestod, da klager tiltrådte fleksjobbet i 2015, som gav anledning til pensionsindbetaling til PenSam Pension.

Henvisning til praksis

Vi henviser til tilsvarende ankenævnskendelser nr. 94026 og 95868.

Vi henviser også til Vestre Landsrets dom af 16.09.2015 i ankesag VL B-1268-14, hvori landsretten i en sag om PenSam's helbredsklausul bl.a. fastslog følgende:

"Det er ved vurderingen af, om forsikringsbetingelsernes helbredsklausul finder anvendelse, afgørende, om [...] Kommunes bevilling af førtidspension til [kunden] har sammenhæng med en lidelse, som bestod, da kommunen visiterede {kunden} til et fleksjob. Klausulen finder således anvendelse, hvis det kan lægges til grund, at en eller flere af de lidelser, som [kunden] havde, da kommunen visiterede ham til et fleksjob, har været medvirkende årsag til, at han senere fik bevilget førtidspension".

Vores afgørelse

Vi fastholder, at klager ikke opfylder forsikringsbetingelsernes betingelser forudbetaling af gruppesum ved førtidspension, fordi dækningen bortfalder på grund af helbredsklausulen. PenSam's helbredsklausul finder anvendelse som følge af, at der er klar årsagssammenhæng med en lidelse (smerter i venstre albue som følge af fejloperation), som dannede grundlag for kommunens visitering af klager til et fleksjob i 2010 og som i 2020 var medvirkende årsag til, at kommunen tilkendte klager offentlig seniorpension, samt at klagers efterfølgende problemer med højre albue, højre skulder og højre knæ, som opstod forud for, at klager tiltrådte fleksjobstillingen, ligeledes var medvirkende til kommunens tilkendelse af seniorpension."

Klagerens advokat har i brev af 6/4 2021 til nævnet bl.a. anført:

"Indledningsvist skal vi gøre opmærksom på, at det ikke bestrides, at smerterne i albuen blandt andet har bevirket, at vores klients arbejdsevne vurderes at være så godt som ikke eksisterende. Imidlertid har vores klient kunne varetage sit fleksjob uden problemer i en periode på 10 år på trods af disse smerter. Det er således de tiltagende smerter i højre knæ der bliver den udløsende faktor for, at vores klient er ude af stand til at varetage sit fleksjob og at rehabiliteringsteamet indstiller ham til seniorpension. Dette gør vores klient da også opmærksom på i hans mail af 21. april 2020 til PenSam Pension (jf. PenSam Pensions bilag 4).

Med udgangspunkt i PenSams helbredelsesklausul som fremgår af forsikringsbetingelsernes punkt 2.4.2 (jf. PenSam Pensions bilag 1), skal vi imidlertid gøre gældende, at bestemmelsen fremstår uklar i sin ordlyd og af den årsag, bør fortolkes til gunst for vores klient i medfør af aftalelovens § 38 b. Her skal fremhæves:

"Helbredelsesklausulen medfører, at PenSam ikke udbetaler dækning, hvis afgørelse om ret til offentlig førtidspension skyldes eller har sammenhæng med en lidelse, som bestod, da kunden tiltrådte stillingen med økonomisk kompensation til ansættelsen eller løntilskud. "

Vi hæfter os ved, at PenSam Pension henviser til Vestre Landsrets dom af 16.09.2015 i ankesag VL B-1268-14, da dommen alene tager stilling til hvornår helbredelsesklausulen finder anvendelse. Der er imidlertid ikke taget nærmere stilling til, hvorvidt klausulen fremstår uklar.

Når PenSam Pension i sin helbredelsesklausul gør gældende, at de ikke udbetaler dækning, kan dette give anledning til uklarheder om, hvorvidt der er tale om en afvisning af fuld dækning eller blot delvis dækning. Vi vurderer, at der er tale om en åben formulering, hvilket er PenSam Pensi-

ons egen risiko, og derfor ikke skal komme vores klient til last. Det er da også udgangspunktet efter § 38 b, at et aftalevilkår forstås som uklart, når ordlyden giver muligheder for flere forskellige opfattelser af dets indhold.

Klausulen hjemler således ikke entydigt et fuldt bortfald af retten til udbetaling af gruppesummen. I overensstemmelse med den subsidiære påstand vi gjorde gældende ved klagen til Ankenævnet for Forsikring af 24. februar 2021, er det klart vores opfattelse, at helbredesklausulen åbner op for et skønsmæssigt fradrag i retten til udbetaling af gruppesummen. I den forbindelse skal inddrages det faktum, at vores klient kunne varetage sit fleksjob uden problemer i en periode på 10 år, og at det først er på baggrund af tiltagende smerter i højre knæ, at han ikke længere er i stand til at varetage jobbet. Disse smerter bestod ikke i 2010, da vores klient tiltrådte fleksjobbet."

Selskabet har i brev af 16/4 2021 til nævnet bl.a. anført:

"Vedr. tilkendelsesgrundlaget for afgørelsen om klagers ret til seniorpension

I relation til anvendelsen af PenSam's helbredsklausul er det imidlertid afgørende, at en lidelse, som bestod, da klager tiltrådte sin fleksjobsstilling, også indgår i tilkendelsesgrundlaget for afgørelsen om klagers ret til seniorpension, jf. ordlyden i forsikringsbetingelsernes punkt 2.4.2:

"(...)

Helbredsklausulen medfører, at PenSam ikke udbetaler dækning, hvis afgørelse om ret til offentlig førtidspension eller seniorpension skyldes eller har sammenhæng med en lidelse, som bestod, da kunden tiltrådte stillingen med økonomisk kompensation til ansættelsen eller løntilskud.

(...)"

Det er dermed ikke afgørende for anvendelsen af PenSam's helbredsklausul, om lidelsen har været "udløsende faktor" for, at klager tilkendes seniorpension.

Hvis det kan lægges til grund, at en eller flere lidelser, som klager havde, da kommunen visiterede ham til et fleksjob, har været medvirkende årsag til, at han senere fik tilkendt seniorpension, finder helbredsklausulen derfor anvendelse, desuagtet at der senere er tilkommet andre lidelser, som også indgår i tilkendelsesgrundlaget for afgørelsen om klagers ret til seniorpension.

Vedr. "at PenSam ikke udbetaler dækning", når helbredsklausulen finder anvendelse

Det er af afgørende betydning for, om PenSam skal udbetale dækning, hvad der er aftalt i aftalegrundlaget (forsikringsbetingelserne).

[Klagers advokat] gør gældende, at ordlyden "Helbredsklausulen medfører, at PenSam ikke udbetaler dækning[. . .]" er uklar og kan fortolkes således, at klausulen ikke "entydigt hjemler et fuldt bortfald af retten til udbetaling af gruppesummen" og at ordlyden "åbner op for et skønsmæssigt fradrag i retten til udbetaling af gruppesummen".

Dækningen gruppesum ved førtidspension udbetales som et engangsbeløb den 1. i måneden efter betingelserne for udbetaling i forsikringsbetingelsernes punkt 3.2.2 er opfyldt jf. forsikringsbetingelsernes punkt 3.2.4, forudsat at dækningen ikke bortfalder som følge af forhold nævnt under forsikringsbetingelsernes punkt 3.2.5, herunder hvis dækningen bortfalder på grund af helbredsklausulen.

Ordlyden af forsikringsbetingelsernes punkt 2.4.2 "Helbreds-klausulen medfører, at PenSam ikke udbetaler dækning[...]" sammenholdt med forsikringsbetingelsernes punkt 3.2 kan således ikke fortolkes anderledes, end at dækningen (gruppesum ved førtidspension) bortfalder, når helbreds-klausulen finder anvendelse, hvorfor der ikke sker udbetaling fra PenSam.

Aftalegrundlaget giver hverken ret til eller mulighed for at foretage et skønsmæssigt fradrag i retten til udbetaling af gruppesum ved førtidspension, når retten bortfalder på grund af helbreds-klausulen, hvorfor klager ikke kan fremsætte krav herom.

PenSam har ikke yderligere bemærkninger.

Sagen kan forelægges nævnet

PenSam fastholder stadig, at klager ikke opfylder forsikringsbetingelsernes betingelser for udbetaling af gruppesum ved førtidspension, fordi dækningen bortfalder på grund af helbreds-klausulen og PenSam udbetaler derfor ikke dækning."

Nævnet har fået forelagt bilag fra sagen, hvoraf nogle gengives nedenfor. Af psykologisk samtale af 16/12 2013 fremgår bl.a.:

"Psykisk og fysisk helbred

[Klageren] blev tilkendt fleksjob i 2010 grundet smerter i venstre albue, som skyldes en fejloperation. Derudover har han smerter i højre skulder, efter en arbejdsskade.... Han fortæller at han desuden har smerter i venstre skulder og knæene. Generelt fortæller han at han er meget smerteplaget.

Endvidere har han hukommelses, koncentrations og indlæringsvanskeligheder...

Aktuelt oplever han depressive symptomer, som han vurderer forstyrrer hans funktion 5 (ud af 8).

...

Motivation for deltagelse på forløbet

[Klageren] har aktuelt svært ved at finde motivation til at få et arbejde. Han har altid arbejdet, men følger nu ikke længere han kan finde et sted, hvor han kan have et arbejde med mening i. Han siger, at han ikke kan mere, og føler sig ikke godt behandlet i systemet, han ville gerne have en pension nu, men dette er ikke muligt.

Han vil dog gerne tale med AS3 psykolog og på sig også coach, med henblik på at se sin situation i et andet lys og lære at tænke anderledes. [Klageren] er blevet informeret om at forløbet er arbejdsmarkedsrettet, hvilket han er indforstået med. "

Af generel helbredsattest af 5/5 2014 fremgår bl.a.:

"Det drejer sig om en nu [...] der som ung brækkede ve. albue. Bruddet voksede forkert sammen, så han i dag har en deform albue, med ind krænket bevægelighed og hvor han altid har smerter. Er undersøgt flere gange i [...]. Man konkluderede at operation nok ikke ville hjælpe og at alloplastik (en kunstig albue) var for tidligt.

Han har også haft problemer med hø. albue. Dette blev opfattet om en "tennisalbue" og idet fysioterapi og blokade ikke hjalp blev han opereret herfor i sept. 2003. Denne operation var uden større effekt. I feb. 2006 blev han opereret på ny (på mistanke om at en nerve var i klemme).

30-9-11 var han ud at for en arbejdsskade. Skulle hjælpe en ud af bilen. Vedkommende var ved at falde og så forsøgte han at holde og mærkede et smæld i hø. skulder. Blev henvist til fysioterapeut. Ingen væsentlig effekt heraf. 16-11-11 blev han henvist til røntgen af hø. skulder, der viste normale forhold og ultralydsundersøgelse af skulderen, der ikke viste tegn til seneskade, men derimod væskeansamling i selve skulderen og i slimsækkene rundt om denne (dette som udtryk for skade mod/overbelastning af skulderen). Vi blev derfor enige om henvisning til ortopædkirurgisk vurdering. Ved denne fandtes stærk mistanke om lille rotator cuff ruptur (skade i en (evt. flere) af senerne til de muskler der styrer skulderens bevægelighed). Tilbydes derfor artroskopisk afklaring af forholdene i hø. skulder (kikkert operation i skulderen). [Klageren] lagde i første omgang ja til dette, men blev alligevel bange, idet han havde store problemer med ve. arm og derfor var bange for, hvis der opstod problemer, at stå med 2 "ikke fungerende" arme. Har konstant ondt i hø. skulder og får jagvis forværring ved visse bevægelser.

I oktober 2013 et med problemer med hø. knæ. Forsøgt medicinsk behandlet uden held. Blev henvist til privatpraktiserende ortopædkirurg og fik foretaget en kikkertoperation. Ved denne fandt man at mediale menisk (indvendig bruskskive i knæet) var sæde for en knusning læsion i den bagerste 1/3. Denne blev rettet til. Endvidere fjernede man bursa præpatellaris (slimsæk) og flere større knuder, som lå heri.

I 2009 blev [klageren] henvist til neuropsykologisk undersøgelse til afklaring af hukommelse - og koncentrationsproblemer. Ved denne påvist koncenturations-, indlærings - og hukommelsesbesvær af lettere grad af ukendt årsag.

...

2. Objektiv undersøgelse, især med henblik på de aktuelle helbredsklager

Almentilstanden god. Ernæringstilstanden middel. [...] BT 120/90 og pulsen 80 og regelmæssig. Normal hjerne og lunge stetoskopi. Abdomen blødt og uømt uden udfyldninger. Ryg med normale krumninger og uden ideskævhed. Fin bevægelighed ved foroverbøjning og sidedrejning. Overekstremiteter: der er ømhed af muskulaturen over hø. skulderblad og ud mod skulderrundingen og foran på skulderen. Der er normal aktiv bevægelighed i hø. skulder, dog smerter ved udadføring (positiv smertebue dvs når han fører armen ud til ca 90 grader, så begynder han at få ondt. Når han kommer noget højere op med armen. Så forsvinder smerten igen, samt fremad- og bagudføring. Normal bevægelighed i ve. skulder. Foran på hø. albue ses ar efter operation her. I øvrigt normal bevægelighed i albuen og ingen væsentlig ømhed. Ve. albue er "deform" som følge af skaden her. Kan kun bøje til 90 grader og der mangler ca 30 grader i at han kan strække fuldt. Kan vende ve. håndflade fuldt opad (supination), men mangler ca 45 grader i at vende håndryggen opad (pronation). Underekstremiteter: Hø. knæ (opereret 10-3) hævet og stingene sidder fortsat. Ellers ingen forandringer at bemærke. Der er gode perifære pulse. Gang: går haltende som følge af operationen.

...

5. Beskrivelse af funktionsevnen

Har konstant ondt i hø. skulder. Når han laver noget, får han mere ondt. Ved visse bevægelser oplever han et smertefuldt "knæk" i hø. skulder. Ind i mellem stråler smerterne ned i armen til albuerne. Sover dårligt grundet smerterne. Vågner af og til ved at hø. hånd sover og "føles stor". På disse "dårlige dage" har han ikke noget overskud. Kan med højre overekstremitet bære noget i

strakt arm (f.eks. gå med indkøbskurv) og også bøje i albuen, men hvis skulderen skal med, går det galt. Bruger efterhånden ve. arm mest. Kan løfte med ve. arm, men ikke skrue. Har svært ved at støvsuge og rive i haven. Kan godt lave mad. Bærer helst ikke noget (vasketøj eller indkøb). Kan hænge vasketøj på stativ, men ikke på tøjsnor. Har været flere måneder om at male kælderens. Holder sin bil i stand. Har fortsat problemer med at huske. Bruger kun smertestillende medicin, når det er helt galt, idet han fik bivirkninger, da han tog dem fast.

6. Prognose

M.h.t. overekstremiteterne skønnes tilstanden stationær, men med risiko for forværring med tiden. M.h.t. højre knæ forventes umiddelbart bedring, men også her med risiko for forværring med tiden, idet hans gener skønnes belastningsrelateret. M.h.t. hukommelses problemerne mm skønnes tilstanden umiddelbart stationær med risiko for forværring. Alt i alt forventes ikke forbedring af funktionsevnen."

Af journalnotat af 26/8 2014 fremgår bl.a.:

"Diagnose

Fractura antebrachii sin., sequelae (følger efter brud i venstre underarm). Højresidig rotator cuff læsion (beskadigelse af sener og muskler omkring højre skulder). Laesio menisci medialis et bursitis genus dx., operata (opereret for menisklæsion og slimsækirritation i højre knæ).

...

Vurdering

Funktionsnedsættelse af venstre arm efter alvorlig skade [...]. Konstante smerter i højre skulder samt funktionsnedsættelse efter skade på skulderkapsel. Går haltende på grund af meniskskade i højre knæ. Lette grader af koncentrations-, indlærings- og hukommelsesbesvær af ukendt årsag. Prognosen for sidstnævnte beskrives som god. Med henblik på svar på de stillede spørgsmål fra kommunen skønnes behandlingsmuligheder udtømte. Tilbudt kikkertundersøgelse af højre skulder, men [klageren] ønsker ikke denne udført. Der er ikke behov for indhentning af nye lægelige oplysninger. Vedrørende arbejdsprospektivet anbefales at der tages skånehensyn til [klagerens] gener fra højre skulder, venstre og højre albue samt højre knæ."

Af attest til sygedagpengeopfølgning af 29/4 2017 fremgår bl.a.:

"1. Diagnose/årsag til sygefravær

[Klageren] med højre-sidige knæ smerter i flere år. Kikkertopereret for skade på indvendige menisk i 2014. De sidste måneder tiltagende problemer og mistanke om ny indvendig meniskskade. Kikkertoperation 26-04-17 med reparation af meniskskade og brusk-skader og irritationsforandringer som følge af slidigt i knæet.

2. Vurdering af sygefravær

X Klart sygdomsbillede/klar behandlingsplan
Som manført kikkertopereret. Roligt regime i 3 uger

...

3. Vurdering af behov for skånehensyn, der kan fremme genoptagelse/påbegyndelse af arbejde

X Særlige hensyn vedr. arbejdstid/arbejdstilrettelæggelse
Vil skulle starte forsigtigt op.

...

5. Øvrige bemærkninger

Er som anført i fleksjob 5 timer ugentlig."

Af lægeattest af 29/3 2020 fremgår bl.a.:

"2.3 Særlige hensyn

[Klageren] har problemer med ve. albue, høj. skulder og høj. knæ. Disse "konkurrerende lidelser" er alle med til at begrænse hans funktionsniveau. Smerterne hæmmer ham i dagligdagen.

Der er som anført varige skånehensyn overfor tunge løft, skulderbelastende arbejde og megen gang især på uregelmæssig overflade. Der skal være nedsat krav til indlæring og nedsat arbejds-tempo.

2.4 Lægens kommentarer til patientens opfattelse af eget helbred

Da [klageren] ikke længere kan passe et fleksjob på 5 timer, tænker jeg, at hans arbejdsevne er så godt som ikke eksisterende og at seniorpension derfor vil være en god løsning.

2.5 Andre forhold end de helbredsmæssige

Ingen udover hans tidligere koncentrations-, indlærings- og hukommelsesbesvær af lettere grad af ukendt årsag."

Af kommunens tilkendelse af seniorpension den 7/4 2020 fremgår bl.a.:

"Tilkendelse af Seniorpension, jf. Lov om Social Pension § 26a

Pensionsteamet har den 07.04.2020 behandlet din sag om seniorpension, og det blev besluttet at tilkende dig seniorpension fra den 01.05.2020, idet vi vurderer, at du opfylder betingelserne af denne.

Vurdering og afgørelse

Det vurderes at din arbejdsevne er nedsat til højst 15 timer om ugen i forhold til senest job, og at dine lægelige akter understøtter denne vurdering. På baggrund af overstående tilkendes du fra den 01.05.2020 seniorpension jf. Lov om Social Pension § 26a.

Pensionen udbetales bagud, og du modtager din første pensionsudbetaling den 31.05.2020."

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"2.4. Helbredsforhold

...

2.4.2. Helbredsklausul

Hvis kunden er omfattet af

- gruppesum ved førtidspension (3.2.),
- grund- og tillægsmoduler på PenSam førtidspension (3.3.),

så er dækningen omfattet af en helbredsklausul,

- hvis kunden var ansat i en stilling med økonomisk kompensation eller løntilskud, da arbejdsgiver begyndte indbetalinger til Fleksion eller genoptog indbetalinger efter mere end 3 år uden bidrag, og
- hvis kunden er optaget i Fleksion fra og med den 01.01.2004.

Helbredsklausulen medfører, at PenSam ikke udbetaler dækning, hvis afgørelse om ret til offentlig førtidspension eller seniorpension skyldes eller har sammenhæng med en lidelse, som bestod, da kunden tiltrådte stillingen med økonomisk kompensation til ansættelsen eller løntilskud.

Hvis kunden ikke opnår ret til PenSam førtidspension (3.3.), fordi dækningen er omfattet af helbredsklausulen, overfører PenSam præmierne, som er brugt til dækningen, til kundens alderspension (3.5.).

...

3.2. Gruppesum ved førtidspension

...

3.2.2. Hvornår udbetales gruppesum ved førtidspension?

PenSam udbetaler gruppesum ved førtidspension, hvis

- kunden beder om udbetaling, og
- kunden har mere end 5 år til, at kunden opnår folkepensionsalderen (3.0.), og
- kunden ikke modtager alderspension (3.5.) og
- kunden ikke har lønnet arbejde, og
- der træffes afgørelse om ret til offentlig førtidspension eller seniorpension efter reglerne i lov om social pension den 01.07.2007 eller senere, eller
- kunden som følge af livstruende, uhelbredelig sygdom får forlænget udbetalingen af dagpenge under sygdom den 01.07.2007 eller senere, eller
- der træffes afgørelse om ret til højeste eller mellemste førtidspension fra Færøerne eller Grønland den 01.07.2007 eller senere.

3.2.5. Hvornår udbetales gruppesum ved førtidspension ikke?

PenSam udbetaler ikke gruppesum ved førtidspension, hvis

...

- dækningen bortfalder på grund af helbredsklausulen (2.4.2.)"

Nævnet udtaler:

Klageren blev den 1/12 2015 optaget i en arbejdsmarkedspensionsordning, som led i sin ansættelse i fleksjob. Den 1/5 2020 fik han tilkendt offentlig seniorpension, idet arbejdssevnen blev vurderet at være nedsat til højst 15 timer om ugen.

Klageren ønsker, at han ikke rammes af helbredsklausulen, og at han får udbetalt gruppesummen. Subsidiært ønsker han at få et skønsmæssigt fradrag i retten til udbetaling af gruppe-

Ankenævnet for Forsikring

15.

96545

summen. Han har anført, at han passede sit fleksjob frem til den 17/3 2020, hvor han var nødsaget til at melde sig syg grundet smerter i knæet, at lidelsen i albuen ikke har forhindret ham i at passe sit fleksjob i 10 år, og at det først var ved de tiltagende smerter i højre knæ, at han fik tilkendt seniorpension. Han har også anført, at helbredsklausulen fremstår uklar i sin ordlyd, idet det er uklart, om der er tale om en afvisning af fuld dækning eller blot delvis dækning. Helbredsklausulen bør fortolkes til gunst for klageren.

Selskabet har afvist at udbetale gruppesum ved førtidspension, idet forsikringsbetingelsernes helbredsklausul finder anvendelse, hvorfor dækningen bortfalder. Selskabet har anført, at klageren blev tilkendt offentlig seniorpension på grund af sin samlede helbredstilstand, herunder problemer med venstre albue, højre skulder og højre knæ. Selskabet har anført, at lidelserne har sammenhæng med de lidelser, som bestod, da klageren tiltrådte fleksjobbet i 2015. Selskabet har anført, at der er klar årsagssammenhæng mellem klagerens smerter i venstre albue – som dannede grundlag for kommunens visitering til fleksjob i 2010 – og som var medvirkende årsag til, at kommunen tilkendte klageren seniorpension i 2020.

Af psykologisk forsamtale af 16/12 2013 fremgår det, at "[Klageren] blev tilkendt fleksjob i 2010 grundet smerter i venstre albue, som skyldes en fejloperation. Derudover har han smerter i højre skulder, efter en arbejdsskade... Han fortæller at han desuden har smerter i venstre skulder og knæene. Generelt fortæller han, at han er meget smerteplaget. Endvidere har han hukommelses, koncentrations og indlæringsvanskeligheder".

Af generel helbredsattest af 5/5 2014 fremgår det, at "Har konstant ondt i hø. skulder. Når han laver noget, får han mere ondt. Ved visse bevægelser oplever han et smertefuldt "knæk" i hø. skulder. Ind i mellem stråler smerterne ned i armen til albuerne. Sover dårligt grundet smerterne. Vågner af og til ved at hø. hånd sover og "føles stor". På disse "dårlige dage" har han ikke noget overskud. Kan med højre overekstremitet bære noget i strakt arm... M.h.t. overekstremiteterne skønnes tilstanden stationær, men med risiko for forværring med tiden. M.h.t. hø. knæ forventes umiddelbart bedring, men også her med risiko for forværring med tiden, idet hans

gener skønnes belastningsrelateret. M.h.t. hukommelses problemerne mm skønnes tilstanden umiddelbart stationær med risiko for forværring. Alt i alt forventes ikke forbedring af funktionsevnen".

Af journalnotat af 26/8 2014 fremgår det, at "Funktionsnedsættelse af venstre arm efter alvorlig skade [...]. Konstante smerter i højre skulder samt funktionsnedsættelse efter skade på skulderkapsel. Går haltende på grund af meniskskade i højre knæ. Lette grader af koncentrations-, indlærings- og hukommelsesbesvær af ukendt årsag... Vedrørende arbejdspektivet anbefales at der tages skånehensyn til [klagerens] gener fra højre skulder, venstre og højre albue samt højre knæ."

Af attest af 29/4 2017 til sygedagpenge fremgår det, at "[Klageren] med hø. sidige knæsmerter i flere år. Kikkertopereret for skade på indvendige menisk i 2014. De sidste måneder tiltagende problemer og mistanke om ny indvendig meniskskade. Kikkertoperation 26-04-17 med reparation af meniskskade og bruskskader og irritationsforandringer som følge af slidgigt i knæet".

Af lægeattest af 29/3 2020 fremgår det, at "[Klageren] har problemer med ve. albue, hø. skulder og hø. knæ. Disse 'konkurrerende lidelser' er alle med til at begrænse hans funktionsniveau. Smerterne hæmmer ham i dagligdagen. Der er som anført varige skånehensyn overfor tunge løft, skulderbelastende arbejde og megen gang især på uregelmæssig overflade. Der skal være nedsat krav til indlæring og nedsat arbejdstempo".

Af punkt 2.4.2 i forsikringsbetingelserne fremgår det, at gruppesum ved førtidspension er omfattet af en helbredsklausul, hvis kunden var ansat i en stilling med økonomisk kompensation eller løntilskud, da arbejdsgiveren begyndte indbetaling, samt at "Helbredsklausulen medfører, at PenSam ikke udbetaler dækning, hvis afgørelse om ret til offentlig førtidspension eller seniorpension skyldes eller har sammenhæng med en lidelse, som bestod, da kunden tiltrådte stillingen med økonomisk kompensation til ansættelsen eller løntilskud".

Ankenævnet for Forsikring

17.

96545

Efter en gennemgang af sagen finder nævnet, at der ikke er grundlag for at kritisere selskabets afgørelse.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at klageren var ansat i fleksjob, da han blev optaget i pensionsordningen, og at hans forsikringsdækning ved seniorpension dermed var omfattet af en helbredsklausul ifølge forsikringsbetingelsernes punkt 2.4.2.

Nævnet har også lagt vægt på, at tilkendelsen af offentlig seniorpension har sammenhæng med klagerens lidelser, som bestod, da han tiltrådte fleksjobbet i december 2015, jf. oplysningerne i de kommunale og lægelige bilag om klagerens lidelser ved tilkendelse af fleksjob og ved tilkendelsen af seniorpension.

Nævnet har også lagt vægt på, at klagerens forudbestående smerter i venstre albue, højre skulder og højre knæ har været medvirkende årsager til, at klageren er blevet tilkendt seniorpension.

Det, som klageren i øvrigt har anført – herunder at helbredsklausulens ordlyd er uklar og bør fortolkes til gunst for ham – kan ikke føre til andet resultat, idet nævnet bemærker, at helbredsklausulen ikke vurderes at have sådanne uklarheder, som klageren har anført.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Svend Bjerg Hansen